

Monitor Seksuele Gezondheid 2023: resultaten seksuele grensoverschrijding

Cijfers seksuele grensoverschrijding blijven gelijk, maar het komt nog te vaak voor

Bijna een kwart van de vrouwen en een op de twintig mannen tussen de 18 en 80 jaar heeft ooit in hun leven weleens seksueel geweld meegemaakt. Seksueel geweld is gedwongen worden tot seks en/of seksuele handelingen moeten doen of ondergaan tegen de wil.¹ Kijken we breder naar fysieke seksuele grensoverschrijding, waarbij ook zoenen en aanrakingen bij borst(en), billen of geslachtsdelen worden meegerekend, dan heeft ruim de helft van de vrouwen en bijna een vijfde van de mannen dat weleens meegemaakt. Dit aandeel is net zo groot als zes jaar geleden. Dit blijkt uit de Monitor Seksuele Gezondheid 2023 van Rutgers, in samenwerking met het RIVM en het CBS.

De meeste ervaringen met seksueel geweld vonden plaats toen deze mensen tussen 18 en 21 jaar oud waren. Vier procent van de vrouwen en 1% van de mannen maakte seksueel geweld mee voor het 12^e jaar.

Ruim een kwart van de volwassen bevolking heeft weleens vervelende seksuele opmerkingen moeten aanhoren, 44% van de vrouwen en 9% van de mannen.

Tabel 1. Ooit seksuele grensoverschrijding of seksueel geweld meegemaakt (%)

	Mannen*	Vrouwen*	Totaal
vervelende seksuele opmerkingen	9	44 [▲]	27
zoenen tegen mijn wil	10	29 [▲]	19
aanraken van borst(en), billen of geslachtsdelen tegen mijn wil	14	45 [▲]	30
afrekken/vingertegen mijn wil	2	13 [▲]	7
orale seks tegen mijn wil	1	7 [▲]	4
geslachtsgemeenschap tegen mijn wil	1	12 [▲]	7
anale seks tegen mijn wil	1	2 [△]	2
ooit gedwongen tot seks	4	20 [▲]	12
ooit seksuele grensoverschrijding meegemaakt (verbaal en fysiek) ^a	22	62 [▲]	43
ooit fysieke seksuele grensoverschrijding meegemaakt ^b	19	53 [▲]	36
ooit seksueel geweld meegemaakt ^c	5	24 [▲]	15

^a Alle bovenstaande vormen van seksuele grensoverschrijding

^b Alle bovenstaande fysieke vormen van seksuele grensoverschrijding (zoenen, aanraken, vingeren/afrekken/ orale, vaginale en anale seks)

^c Gedwongen zijn tot seks en/of manuele, orale, vaginale of anale seks tegen de wil

▲ = significant hoger dan andere geslacht, minstens klein verschil; △ = significant hoger dan andere geslacht, zeer klein verschil; *Op basis van het geslacht bij geboorte.

Seksueel geweld meestal door een man, bij mannen ook door vrouwen

Bij vrouwen die seksueel geweld hebben meegemaakt is de ander vrijwel altijd een man (92%); bij 1% was dit een vrouw. Bij mannen ligt dat anders: bij 56% ging er een man over hun grenzen heen, bij 36% was dat een vrouw. Bij 7% van zowel mannen als vrouwen was sprake van meerdere personen.

¹ aftrekken of vingeren, vaginale, orale of anale seks tegen de wil

Degene die over de grens gaat is meestal een bekende. Bij vrouwen is dat meestal hun partner of ex-partner, bij mannen een bekende uit de buurt. Als mensen voor hun 16^e seksueel geweld meemaakten, was de ander meestal een familielid of bekende uit de buurt. Na hun 16^e waren dat vooral (ex)partners, dates of losse sekspartners.

Tabel 2. Kenmerken van de ander bij meemaken van seksueel geweld

	Mannen	Vrouwen	Totaal
een jongen of man	56	92*	85
een meisje of vrouw	36	1*	7
een non-binair persoon	1	<1*	<1
meerdere personen	7	7*	7
<hr/>			
Jonger of ongeveer even oud	46	48	47
5 tot 10 jaar ouder	28	30	29
Minstens 10 jaar ouder	27	22	23
<hr/>			
Mijn vaste partner of ex-partner	16	28 [▲]	26
Een bekende (bijv. iemand van school of uit de buurt)	32 [△]	22	23
Een onbekende	21 [△]	14	15
Een familielid (bijv. vader, oom of zus)	7	12	11
Iemand met wie ik een date had	7	12	11
Iemand met wie ik seks had, maar geen relatie	9	8	8
Een vriend of vriendin	9	7	7

[▲] = significant hoger dan andere geslacht, minstens klein verschil; [△] = significant hoger dan andere geslacht, zeer klein verschil; * Verschil kon vanwege te lage celvulling niet getoetst worden

Bijna de helft van de mensen die seksueel geweld meemaakten liet verbaal of non-verbaal blijken dat ze niet wilden

Bij degenen die seksueel geweld meemaakten en die lieten blijken dat ze niet wilden, reageerde de ander in een derde van de gevallen door boos of agressief te worden, geweld te gebruiken of daarmee te dreigen. Meestal reageerde de ander met doorgaan, aandringen of zeuren.

Ruim de helft van de mensen die seksueel geweld meemaakten, onderging dit zonder kenbaar te maken dat ze niet wilden. Veertien procent durfde dat niet en 3% sliep of was bewusteloos. Zestien procent van de vrouwen en 8% van de mannen verstijfde. Zeventien procent van de vrouwen en bijna een kwart van de mannen beseftte niet goed dat ze niet wilden. Dit betekent niet dat dit geen seksueel geweld was, of dat de schuld zou liggen bij degene die dit is overkomen. Al deze seksuele contacten waren tegen de wil en er is geen expliciete toestemming voor gegeven. De vraag is wel in hoeverre de ander zich bewust was van deze grensoverschrijding. Dit maakt eens te meer duidelijk hoe belangrijk het is om toestemming te vragen.

Consent

Een klein deel, 6% van de mannen en 2% van de vrouwen, geeft aan dat ze weleens seks met iemand hebben gehad, terwijl ze niet zeker wisten of de ander dat wilde. Dit strookt niet met het aantal mensen dat seksueel grensoverschrijdend gedrag heeft ondergaan. Driekwart van de mannen en twee derde van de vrouwen geeft aan dat ze altijd checken of de ander ook seks wil. De voornaamste reden om dat niet te doen is: 'Dat weet ik wel zonder dat te checken'.

Seksueel geweld op jonge leeftijd heeft nog meer gevolgen

Tweederde van de mensen die seksueel geweld hebben meegemaakt vond wat hun is overkomen behoorlijk tot heel erg, vrouwen vaker dan mannen. Seksueel geweld komt harder aan wanneer dit gebeurt voor het 16^e jaar dan wanneer iemand wat ouder is. Een derde van de mensen die seksueel geweld is overkomen, heeft er met niemand over gepraat.

Over het onderzoek

De Monitor Seksuele Gezondheid wordt uitgevoerd door Rutgers, in samenwerking met het RIVM en het CBS (Monitor Seksuele Gezondheid/Leefstijlmonitor: Rutgers i.s.m. RIVM en CBS, 2023). Ruim 15.000 personen van 18 tot 80 jaar vulden in de periode vanaf eind september 2022 tot en met februari 2023 een vragenlijst in over een breed scala van aan seksualiteit gerelateerde thema's. De resultaten van de steekproef zijn representatief voor de Nederlandse bevolking door het gebruik van weging. Voor dit nieuwsbericht zijn alleen de data over seksueel geweld geanalyseerd. De volledige publicatie verschijnt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024.

Meer informatie

Wil je meer informatie? Neem dan contact op met Josien Jacobs of Hester van Soest via 06-46193549